

Svar på høring – forslag til endring i statsborgerloven

Svar fra rektornettverket for Nord-Trøndelag – norskundervisning for voksne innvandrere

Departementet foreslår at det innføres krav om bestått prøve i samfunnskunnskap som vilkår for statsborgerskap. Vilkåret gjelder for søkere mellom 18 og 67 år. Vilkåret i statsborgerloven er at prøven er avlagt på norsk.

Vi mener: Det er positivt at målgruppen blir utvidet til også å gjelde aldersgruppen 55 - 67 år, men det vil kreve mer tilrettelegging og økt ressursbruk for kommunene. Krav om at prøve i samfunnskunnskap skal være bestått på norsk. Kravet er ikke begrunnet i høringa, og vi ser ingen gode grunner til dette. Vanligvis stilles det lavere krav til skriftlige ferdigheter sammenlignet med muntlige, men nå blir det tilsvarende B1-nivå skriftlig (samfunnskunnskap) mot A2 muntlig (norsk). Selv om prøven tilrettelegges og tilpasses, vil den ekskludere ikke-skriftkyndige. Departementet foreslår at det for samme personkrets som i punktet ovenfor innføres et krav om at man må beherske et minimum av norsk muntlig som vilkår for norsk statsborgerskap. Departementet selv understreker «Kompetente lærere som underviser deltakerne på et språk de forstår.» Er det gjennomførbart? Menes det tospråklige lærere/morsmålslærere på alle undervisningssteder? Vi mener dette er urealistisk for små og mellomstore kommuner.

Departementet foreslår at det for samme personkrets som i punktet ovenfor innføres et krav om at man må beherske et minimum av norsk muntlig som vilkår for norsk statsborgerskap. Et muntlig A2-nivå er et rimelig mål for de aller fleste, men det er allikevel noen som ikke vil kunne nå det målet, selv om de deltar i opplæring og i arbeidslivet. Krav om bestått språkprøve vil kunne komme i konflikt med satsinga på arbeidsliv i Introduksjonsprogrammet, da fokus vil flyttes fra å komme seg ut i jobb, til å bestå språkprøven.

Departementet foreslår også at det innføres krav om at alle søkere mellom 18 og 67 år må dokumentere gjennomført norskopplæring etter statsborgerloven § 82 for å få norsk statsborgerskap.

Vi mener dette et rimelig krav.

De som i dag omfattes av unntakene fra gjennomføringskravet, i statsborgerforskriften §§ 4-2 og 4-3, unntas fra forslaget om å bestå en test i samfunnskunnskap og dokumentere muntlige ferdigheter i norsk.

Vi mener at dagens unntak er for snevre, det er mange som er i stand til å delta på norskopplæringa, men det betyr ikke at de nødvendigvis har så mye utbytte av det, f. eks personer som lider av post-traumatisk stress.

Det vil nå stilles samme krav til statsborgerskap for personer mellom 55-67 som for alle andre. Det synes vi høres urimelig ut, og hvis eldre medlemmer i en familie ikke klarer å oppfylle kravene, vil det bli ulikheter i familiene, både i forhold til reiser og rettigheter. Stigmatisering av ikke-skriftkyndige, skolesvake, eldre, personer med psykiske problemer, alle som ikke når nivå. Det kan være mange grunner til at nivå ikke nås. Forslaget vil føre til en sortering av søkere der de «flinke» vil kunne få statsborgerskap.

Vi mener at det er greit å stille krav til både å gjennomføre opplæring og avlegge prøver i norsk muntlig og samfunnskunnskap, men hvis hensikten er integrering, vil det ikke være hensiktsmessig med krav om bestått på et visst nivå, for det vil ekskludere ikke-skriftkyndige, skolesvake, eldre, personer med psykiske problemer. Opplæringen skal tilpasses ferdighetsnivået, men det skal ikke samfunnskapsprøven. Her er det dårlig korrelasjon. Denne gruppen elever står dermed i fare for å bli delvis ekskludert fra samfunnet.

Hvilken effekt vil forslaget ha? Effekten i andre land som har innført dette har ikke klart å bevise at dette har en positiv effekt på integrering. Statsborgerprøvene i de fleste landene har ført til en markert nedgang i antall innvilgede statsborgerskap. Prøvene hindrer innvandrere i å få sikker oppholdsstatus og dermed kan føre til ekskludering.

Levanger 21.1.15

Rune Leirset

Rektor Levanger voksenopplæring, leder av rektornettverket for Nord-Trøndelag – norskundervisning for voksne innvandrere